

Darba drošība, strādājot augstumā

Tamāra Ziganšina

- **Darba aizsardzības galvenais uzdevums** ir nodarbināto drošības un veselības aizsardzības darbā nodrošināšana.

Darbs augstumā

- **Visos gadījumos, kur vien pastāv iespēja krist no augstāka līmeņa uz zemāku, gūstot savainojumus vai pat zaudējot dzīvību, cilvēku prātus jau kopš senatnes ir nodarbinājis jautājums pārdrošību.**

Normatīvie akti, kuri reglamentē darbu augstumā

- MK noteikumi Nr.526 "**Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā**" ir pamatdokuments, kas apraksta galvenās prasības, kas jāievēro, organizējot un veicot darbu augstumā.

Normatīvie akti, kuri reglamentē darbu augstumā

- Arī MK noteikumos Nr.92 „**Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus**” tiek runāts par būvdarbiem **1,5 metru augstumā** un darbu virs ūdens.
- Turklāt šajos noteikumos ir noteiktas arī prasības darba vietām augstumā vai dziļumā, kā arī prasības, kas jāņem vērā, ieskaitot maksimālo slodzi uz tām (darbinieku skaits materiālu un aprīkojuma svars, vēja spiediens utt.) un ārējās vides faktorus.

Kas saprotams ar darbu augstumā?

- Ar **darbu augstumā** vajadzētu saprast jebkuru darbu, kuru veicot, pastāv varbūtība, ka nodarbinātajam, nokrītot no darba veikšanas līmeņa uz zemāku, iespējams kaitējums veselībai.
- Savukārt, ja ir veikti pasākumi, kas krišanu padara par neiespējamu, tad darbs nebūtu uzskatāms par darbu augstumā.

Kas ir darbs augstumā saskaņā ar normatīvajiem aktiem?

- Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.526 "Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā" darbu augstumā saprot darbu, kas tiek veikts **1,5 m un augstāk** par līmeni, uz kuru nelaimes gadījuma rezultātā varētu nokrist nodarbinātais.

Kas ir darbs augstumā saskaņā ar normatīvajiem aktiem?

Līdzīgs augstums minēts arī sekojošos normatīvajos aktos:

- MK noteikumi Nr.206 "**Noteikumi par darbiem, kuros aizliegts nodarbināt pusaudžus, un izņēmumi, kad nodarbināšana šajos darbos ir atļauta saistībā ar pusaudža profesionālo apmācību**" (pieņemti 28.05.2002.) - teikts, ka aizliegts nodarbināt pusaudžus, ja ir iespējama darba izpildītāja krišana no vairāk nekā pusotra metra augstuma;

Kas ir darbs augstumā saskaņā ar normatīvajiem aktiem?

- **MK noteikumi Nr.92 "Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus" (pieņemti 25.02.2003.).**

Kas ir darbs augstumā saskaņā ar normatīvajiem aktiem?

- Savukārt, MK noteikumos Nr.527 "**Kārtība kādā veicama obligātā veselības pārbaude**" (pieņemti 08.06.2004.) skaidrots, ka darbs uzskatāms par veicamu augstumā, ja tiek izpildīts 1,5 m attālumā no grunts, pārseguma vai darba sastatnes virsmas, virs kuras tiek veikti darbi konstrukciju, iekārtu, mašīnu un mehānismu uzstādīšanai, montāžai, ekspluatācijai un remontam.

Darbs augstumā būvniecības nozarē

- Kā svarīgākā nozare minama **būvniecība**. Tās gaitā pastāv iespēja krist no augstuma jau nulles cikla fāzē izraktajās būvbedrēs un tranšējās, gan no sastatnēm, pastatnēm, darba klājiem, mobiliem torņiem, darba platformām, pagaidu trepēm, no jumtiem, kur tiek veikti dažāda veida darbi, caur nenorobežotiem un nepārklātiem atvērumiem uz jumtiem vai stāvu pārklājumos utt.

Darbs augstumā būvniecības nozarē

- Bez tam darbs augstumā bieži vien ir jāveic, veicot jau uzbūvētu ēku apkopi, piemēram, **fasādes un logu tīrīšanu**, tādēļ ir noteiktas prasības, kas ļauj tos apkopt, nepakļaujot bīstamam riskam nodarbinātos, kas veic darbu vai atrodas logu tuvumā.

Darbs augstumā būvniecības nozarē

- Līdzīgi ir noteikts, ka ir jābūt veiktiem pasākumiem, kas novērš nepieciešamību veikt darbus uz jumta un nokļūt uz tā, ja jumta materiāli nav pietiekami izturīgi vai kā citādi var apdraudēt nodarbināto drošību, ja vien netiek izmantots papildu aprīkojums, kas ļauj veikt darbu uz jumta droši.

Darbs augstumā būvniecības nozarē

Veco ēku demontāža arī ir viens no būvniecības paveidiem, kur bieži vien jāveic darbs augstumā, bet kur reizēm izmanto mazkvalificētu, slikti apmācītu pagaidu darbaspēku, kas rada paaugstinātu risku ciest **nelaimes gadījumā**.

Darbs augstumā būvniecības nozarē

- Savukārt, par augstkāpēju darbu uzskata darbu, kas tiek veikts 5 m augstumā no grunts, pārseguma, virs kura tiek veikti montāžas vai remontdarbi, kuru izpildīšanai galvenais darbinieka aizsarglīdzeklis pret krišanu no augstuma visos darba un pārvietošanās brīžos ir aizsargjosta.

Kā nodrošināt drošu darbu veikšanu augstumā?

Balstoties uz darba vides risku novērtēšanas rezultātiem, darba devējam nepieciešams noteikt *pasākumus*, lai:

- nepieļautu nodarbinātā krišanu;
- ja krišana tomēr notiek, to apturētu jau pašā kritiena sākumā, kad krišanas ātrums vēl ir neliels;
- izslēgt priekšmetu krišanu.

Kā nodrošināt drošu darbu veikšanu augstumā?

Normatīvajos aktos ir noteikts, ka, ja nodarbinātais ir par 1,5 m lielākā augstumā, tad pastāv kritiena iespēja. Ir divas pamatiespējas:

- novērst bīstamību, t.L, pašu darbu augstumā,

Kā nodrošināt drošu darbu veikšanu augstumā?

- vai arī nodrošināt pietiekamu aizsardzību pret kritieniem no augstuma:

Kā nodrošināt drošu darbu veikšanu augstumā?

- lietojot kolektīvās aizsardzības līdzekļus,

Svarīgākie kolektīvās aizsardzības līdzekļi ir nožogojumi, sastatnes, pastatnes, platformas barjeras, atveru pārsegi, kā arī aizsargsieti, kā arī drošības zīmes, signālkrāsojums u.c.

Signālkrāsojums

Kā nodrošināt drošu darbu veikšanu augstumā?

- lietojot individuālās aizsardzības līdzekļus, ja kolektīvās aizsardzības līdzekļu izmantošana nav iespējama vai, ņemot vērā darba raksturu, nav racionāla;
- apmācot nodarbinātos, kas veic darbus augstumā.

Kāda apmācība jāsaņem nodarbinātajiem?

Bez darba aizsardzības instruktāžām un apmācības pirmās palīdzības sniegšanā, visiem nodarbinātajiem, kas veic darbus augstumā, pirms viņi uzsāk šo darbu ir jāsaņem **apmācība**:

- kā novērtēt kritiena risku konkrētajā darba vietā;
- kā izvēlēties piemērotāko aprīkojumu konkrētai darba situācijai,

Kāda apmācība jāsaņem nodarbinātajiem?

- kā pareizi lietot aprīkojumu aizsardzībai pret kritieniem no augstumā;
- kā veikt ikdienas pārbaudi par aprīkojuma atbilstību pirms tā izmantošanas darbā.
- kā rīkoties katras konkrētās bīstamības gadījumā, piemēram, evakuāciju/glābšanu, ja nodarbinātais pats kādu iemeslu dēļ vairs nevarētu saviem spēkiem droši nokļūt zemē.

Kas nevar veikt darbu augstumā?

- MK noteikumi Nr.206 "Noteikumi par darbiem, kuros aizliegts nodarbināt pusaudžus, un izņēmumi, kad nodarbināšana šajos darbos ir atļauta saistībā ar pusaudža profesionālo apmācību" nosaka, ka **pusaudžiem ir aizliegts darbs**, kuru veicot ir iespējama darba izpildītāja krišana no vairāk nekā pusotra metra augstuma.

Kas nevar veikt darbu augstumā?

- Papildus tam arī dažādi veselības traucējumi var būt par pamatu noliegumam strādāt augstumā.
- Šie veselības traucējumi ir uzskaitīti MK noteikumu Nr.527 "Kārtība kādā veicama obligātā veselības pārbaude" 2.pielikumā.

Kas vēl jāzina, strādājot augstumā?

- Darba gaitā, strādājot augstumā, nopietnu un tiešu briesmu gadījumā var būt nepieciešama cietušā evakuācija no augstuma.
- Tāpēc darba devējam jāparedz, kā un ar kādiem līdzekļiem cietušais varētu tikt droši evakuēts no augstuma, turklāt, ņemot vērā augsto nelaimes gadījumu risku, darba devējam pietiekamā skaitā jānorīko nodarbinātie, kas apmācīti pirmās palīdzības sniegšanā.

Vai nodarbinātājiem ir sociālās garantijas arodslimību gadījumā un situācijās, kad darbā noticis nelaimes gadījums?

- Visos legāli noformēta darba gadījumos, nodarbinātajam sociālo aizsardzību garantē Latvijas Republikas normatīvie akti.

Vai nodarbinātājiem ir sociālās garantijas arodslimību gadījumā un situācijās, kad darbā noticis nelaimes gadījums?

- ***Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra*** piešķir nodarbinātajam, kas cietis nelaimes gadījumā darbā vai saslimis ar arodslimību, sociālās apdrošināšanas ārstniecības, rehabilitācijas un ar to saistīto papildu izdevumu atlīdzību un kompensāciju par darbaspēju zaudējumu.

Paldies par uzmanību!